

รายงานสรุปการเข้าร่วมประชุม WTO Public Forum 2023

กำหนดการวันที่ 12-15 กันยายน 2566 ณ สำนักงานใหญ่ WTO นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

โดย ดร. ปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา

1. ภาพรวมทั่วไป

องค์การการค้าโลกเป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาสาธารณะทุกปี โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วยภาครัฐ และภาคเอกชนประมาณ 3400 คน วิทยากร 630 คน หัวข้ออภิปราย 134 หัวข้อ โดยผู้เข้าร่วมสัมมนา มีตัวแทน ทั้งจากรัฐบาล รัฐสภา ภาคธุรกิจ คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ นักวิชาการ สื่อมวลชน และ องค์กรพัฒนา เอกชนจากประเทศสมาชิกทั่วโลก

ผู้แทนภาคเอกชนจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยที่เข้าร่วมสัมมนาสาธารณะในครั้งนี้ ได้แก่ **ดร. นิลสุวรรณ ลีลาธัมมิ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ ดร. ปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา รองประธานสภาฯ และเหรียญกติก สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย**

สำหรับ theme ของการจัดสัมมนาสาธารณะในปีนี WTO ได้พิจารณาว่า เรื่องการค้าและสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ต้องลงภาคปฏิบัติแล้ว ดังนั้น การจัดสัมมนาจึงมีวัตถุประสงค์ช่วยตรวจสอบว่าการค้าสามารถสร้างความ เป็นมิตรให้กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นได้อย่างไร การค้าสามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า บริการ และเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดในระดับประเทศของข้อตกลงปารีส ตลอดจนรักษามุ่งมั่นที่ประเทศสมาชิก WTO จะจำกัดภาวะโลกร้อนให้ไม่เกิน 1.5 องศา ได้หรือไม่

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่สุดในยุคปัจจุบัน ประชาคมโลกต้อง ดำเนินการในขณะนี้เพื่อดำเนินชีวิตตามวัตถุประสงค์ของข้อตกลงปารีส และรักษาความทะเยอทะยานในการ จำกัดอุณหภูมิโลกให้เพิ่มขึ้นไม่เกิน 1.5 องศา ตามที่เลขาธิการสหประชาชาติระบุว่า เรากำลังมุ่งหน้าสู่ระดับที่ เพิ่มขึ้น 2.8 องศา โดยไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ดังนั้น การค้าสามารถเป็นส่วน

หนึ่งในทางออกที่จะช่วยให้โลกกลับมาสู่เส้นทางเดิมเพื่อบรรลุความทะเยอทะยานที่ 1.5 องศา การดำเนินการร่วมกันสามารถสร้างอนาคตที่ยั่งยืน เขียวขจีและยืดหยุ่นมากขึ้น

โลกสามารถยอมรับการเติบโตอย่างครอบคลุมและนโยบายที่ยั่งยืนได้ ไม่เพียงแต่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ยังจัดการกับความท้าทายเร่งด่วนอื่นๆ เช่น การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ค่าครองชีพที่สูง และการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะงักงัน การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญสามารถเพิ่มการใช้จ่ายสินค้าและเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ปรับนโยบายด้านสภาพอากาศให้สอดคล้องกัน และเร่งการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำทั่วโลก สิ่งนี้สามารถช่วยให้ประเทศต่างๆ ดำเนินการตามแผนระดับชาติเพื่อลดการปล่อยมลพิษและปรับตัวให้เข้ากับผลกระทบของสภาพอากาศ ในขณะที่มีส่วนร่วมในเป้าหมายร่วมกันในการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน

สัมมนาสาธารณะมี 3 หัวข้อย่อย ประกอบด้วย

1. บทบาทของภาคบริการในการค้าที่ยั่งยืน
2. นโยบายที่ครอบคลุมเพื่อความก้าวหน้าของการค้าสีเขียว
3. การทำให้เป็นดิจิทัล ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำให้ห่วงโซ่อุปทานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. สรุปหัวข้อสัมมนาที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของการค้าในปี คศ 2023

2.1 รายงานการค้าโลกฉบับปีคศ. 2023 ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการบูรณาการทางเศรษฐกิจในวงกว้างที่ครอบคลุมมากขึ้น สามารถสนับสนุนความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้

- Session 2: Launch of the World Trade Report 2023. (12/09/2023 14.00-15.00) World Trade Report 2023 makes case for “re-globalization” amid early signs of fragmentation (12/09/2023)
- Speakers ประกอบด้วย 1. Moderator ; Oliver Crook, Correspondent, Bloomberg 2. Ralph Ossa, Chief Economist, World Trade Organization

- รายงานการค้าโลกของ WTO ฉบับปีค.ศ. 2023 นำเสนอหลักฐานใหม่เกี่ยวกับประโยชน์ของการบูรณาการทางเศรษฐกิจในวงกว้างและครอบคลุมมากขึ้น สามารถสนับสนุนและครอบคลุมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้
- ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศหลังปี ค.ศ. 1945 สร้างขึ้นจากแนวคิดที่ว่ากรพึ่งพาดังกันและกันระหว่างประเทศต่างๆ ผ่านความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะส่งเสริมสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน ตลอดระยะเวลา 75 ปีที่ผ่านมา แนวคิดนี้ชี้ให้ผู้กำหนดนโยบายและช่วยวางรากฐานสำหรับยุคแห่งการเติบโตอย่างไม่เคยมีมาก่อน การค้าทำให้เกิดมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น และลดความยากจน
- ผู้อำนวยการใหญ่ WTO Ngozi Okonjo-Iweala กล่าวในคำนำของรายงานว่า “WTO ไม่ได้สมบูรณ์แบบ แต่กรณีของการเสริมสร้างระบบการค้านั้นแข็งแกร่งกว่ากรณีที่เกิดขึ้นจากระบบ”
- ในการนำเสนอรายงานดังกล่าว Ralph Ossa หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ของ WTO กล่าวว่า “ข้อสรุปหลักก็คือ เราจำเป็นต้องยอมรับการค้าแทนที่จะปฏิเสธ หากเราต้องการเอาชนะความท้าทายที่เร่งด่วนที่สุดของเรา” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงานดังกล่าวนำเสนอการขยายการรวมกลุ่มทางการค้าไปสู่เศรษฐกิจอื่นๆ มากขึ้น การบูรณาการการค้าเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการปรับมาตรฐานการครองชีพ ช่วยยกระดับผู้คนหลายร้อยล้านคนออกไปจากความยากจน
- รายงาน เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สถานะปัจจุบันของโลกาภิวัตน์ ยืนยันความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ เริ่มส่งผลกระทบต่อกระแสการค้า รวมถึงรูปแบบที่ชี้ไปสู่การกระจายของความสัมพันธ์ทางการค้า
- รายงานชี้ให้เห็นถึงการขยายตัวของบริการดิจิทัล การค้าสินค้าด้านสิ่งแวดล้อมและห่วงโซ่คุณค่าระดับโลก นอกเหนือจากความยืดหยุ่นของการค้าต่อวิกฤตการณ์ระดับโลกที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้
- รายงานได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบูรณาการทางเศรษฐกิจ (economic integration) กับความท้าทายหลักสามประการที่เผชิญกับระเบียบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ได้แก่ ความมั่นคงและความยืดหยุ่น (security and resilience), ความยากจนและการไม่แบ่งแยก ครอบคลุมทุกภาคส่วน (poverty and inclusiveness) และประเด็นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) ซึ่งมีข้อโต้แย้งว่าโลกาภิวัตน์ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดไว้ หรือทำให้ประเทศต่างๆ เผชิญกับความเสี่ยงที่มากขึ้นไป อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากหลักฐานแล้ว รายงานระบุว่า “โลกาภิวัตน์ใหม่ (re-

globalization)” ซึ่งเป็นแรงผลักดันครั้งใหม่ในการบูรณาการผู้คน เศรษฐกิจ และประเด็น
เร่งด่วนเข้ากับการค้า ถือเป็นวิธีแก้ปัญหาที่มีความหวังมากกว่าสำหรับปัญหาเหล่านี้มากกว่า
การแยกส่วน (fragmentation)

- สุดท้ายนี้ รายงานเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการค้าและความร่วมมือที่มากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหลักที่ผู้
กำหนดนโยบายกำลังเผชิญอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ความมั่นคงไปจนถึงความครอบคลุมถึงการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ได้รับการฟื้นฟูและปฏิรูปใหม่ WTO สามารถมีบทบาทสำคัญในการ
จัดการกับความท้าทายเหล่านี้
- เอกสารสำคัญที่ผู้รายงานได้แนบไว้ในภาคผนวก 1 ของรายงานเล่มนี้ ประกอบด้วย

Figure 1(a) : Trade concerns raised in the Council for Trade in Goods by meeting 2015-2022 An
increasing number of unresolved concerns is now being escalated to a more political level in the
Council for Trade in Goods, where the number of trade concerns has increased ninefold from 2015
to 2022

Figure 1(b) : Number of newly imposed countervailing measures, 1995-2022 The rising use of
subsidies by governments has been another issue of concern, resulting in a sharp increase in the
number of countervailing measures undertaken by WTO members

Figure 2 : Trade within and between hypothetical geopolitical blocs, January 2019 to December 2022
Trade is gradually becoming reoriented along geopolitical lines. To illustrate this trend, the chapter
looks at hypothetical “blocs” based on foreign policy similarity indices. Trade between these blocs
has experienced a growth rate that is on average 4-6 per cent lower than trade within blocs since the
onset of the war in Ukraine in February 2022

Figure 3 : Growth of digitally delivered services exports, 2005-2022 Trade has also become more
digital, green and inclusive. The digital revolution has bolstered trade in digitally delivered services
by sharply reducing the costs of trading these services. The value of global trade in environmental
goods has increased rapidly, outpacing total goods trade.

Figure 4: National security-related trade concerns raised in WTO committees are rising. Figure 4 depicts the number of specific trade concerns (STC) relating to national between 1997 and 2022 raised in the Market Access, Import Licensing, SPS and TBT Committee. Trade concerns raised at the Council for Trade in Goods are not reported in the STC Database.

Figure 6 : International trade has contributed to reducing extreme poverty by three-quarters since the 1990s

Figure 8 : Greater international trade cooperation supports economic convergence

Figure 9 : Technology improvements had a strong impact in reducing CO2 emissions between 1995 and 2018

Figure 10 : Some environmental measures have raised concerns in the WTO

2.2 การค้าในโลกยุคใหม่ที่มีความไม่แน่นอนด้านสถานะเศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะพหุภาคีแบบใหม่ที่เปิดกว้างและครอบคลุมทุกภาคส่วน

- Session 4: Conversation with the Director-General and Gordon Brown (12/09/2023. 16.30-17.30) Former UK PM Gordon Brown calls for new era of international cooperation, multilateralism
- *Speakers ประกอบด้วย 1. Moderator : Nadia Theodore, Ambassador of Canada to the WTO and Permanent Representative of Canada, Permanent Mission of Canada in Geneva, Switzerland 2. Gordon Brown, UN Special Envoy for Global Education and former Prime Minister of the United Kingdom 3. Dr. Ngozi Okonjo-Iweala, Director-General, WTO*
- อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ Gordon Brown กล่าวนำปาฐกถาในเวทีสาธารณะ WTO **เรียกร้องให้โลกยุคใหม่ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในลักษณะพหุภาคีนิยม “new multilateralism”** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังเผชิญการต่อต้านหลายฝ่าย ซึ่งเขา

ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการประชุม G20 ครั้งล่าสุดแสดงให้เห็นถึงการประสานงานนโยบายเศรษฐกิจที่หยุดชะงักลง ไม่มีเงินทุนกลุ่ม G20 ใหม่สำหรับการบรรเทาและการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ ไม่มีความก้าวหน้าในการควบคุมปัญหาประติษฐ์ เขารู้สึกเสียใจที่ไม่มีสถาบันระหว่างประเทศใดที่มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมไปถึงคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ดูแลเรื่องอาหารโลก โครงการและความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

- นอกจากนี้ ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าจะมีการปรับลดเงินทุน แม้ว่าสองในสามของประเทศที่มีรายได้ต่ำกำลังเผชิญกับปัญหาหนี้และทั้ง WTO และกองทุนการเงินระหว่างประเทศต่างๆ เตือนถึงการแตกกระจายตามที่ระบุไว้ใน WTO World Trade
- Gordon Brown เน้นย้ำว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาด เสถียรภาพทางการเงิน ความยากจน สงครามในปัจจุบัน ภัยคุกคามต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นระหว่างรัฐชาติเป็นหลักอีกต่อไป แต่เป็นภัยคุกคามต่อมนุษยชาติโดยรวมที่ไม่มีขอบเขตของชาติ ดังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในช่วงเวลาที่จำเป็นที่สุด เขาเน้นว่า เราจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการคาดการณ์ของ WTO อย่างจริงจังในรายงานประจำสัปดาห์นี้ว่า หากโลกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มทางเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศที่ลดลง และการสูญเสียผลิตภาพจากเศรษฐกิจจะลดรายได้ที่แท้จริงในระยะยาวอย่างน้อยที่สุดร้อยละ 5 โดยประเทศที่มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยลดลงมากถึงร้อยละ 12
- Gordon Brown จึงชื่นชมการทำงานของ DG Okonjo-Iweala โดยทำให้สมาชิก WTO 164 ประเทศสามารถตกลงกันได้เป็นครั้งแรกในการลดการอุดหนุนการประมงเพื่อปกป้องน่านน้ำที่มีการประมงมากเกินไป รวมไปถึงผลงานต่างๆ อาทิ การได้รับความช่วยเหลือด้านอาหารฉุกเฉินข้ามพรมแดน การยกเลิกการห้ามส่งออกอาหารและปุ๋ย การปฏิรูประบบอุทธรณ์ ฯลฯ

2.3 นโยบายการค้ามีความสำคัญต่อการสร้างเสริมระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเหล็กเพื่อการลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

- Session 24: Promoting a level playing field for steel decarbonisation. Steel Industry highlights importance of trade policy in decarbonisation efforts ahead of COP28 (13/09/2023)
- Speakers ประกอบด้วย 1. Moderator : Jean-Marine Paugam, Deputy Director-General, WTO 2. Erika Chan, Head of Sustainability, US. Steel 3. Xiao Guodong, Assistant President, Chief

Representative for Carbon Neutrality, Director of Carbon Neutrality Office, China Baowu Steel Group 4. *Ola Hansen, Public Affairs Director, H2 Green Steel* 5. *Dr. Yasar Jarrar, Senior Advisor, Ministry of Economy, UAE* 6. *Rajiv Mangal, Vice President-Safety, Health and Sustainability, Tata Steel* 7. *Dr. Ngozi Okonjo-Iweala, Director-General, WTO*

- การผลิตเหล็กโลกมีการใช้พลังงานจากถ่านหินในสัดส่วนที่สูง จึงมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่มากไปด้วย โดยเฉพาะกระบวนการถลุงแร่เหล็กและการหลอมเหล็กซึ่งจำเป็นต้องใช้ความร้อนสูง โดยถ่านหินเป็นแหล่งเชื้อเพลิงหลักในกระบวนการดังกล่าว คิดเป็นสัดส่วน 75% ของการใช้พลังงานทั้งหมด
- นอกจากนี้ข้อมูลจาก World Steel Association ระบุว่า การผลิตเหล็กทุกๆ 1 ตัน จะมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากถึง 1.85 ตัน และใช้น้ำมากถึง 128,704 ลิตรในกระบวนการหล่อเย็น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการผลิตเหล็กส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดังนั้น ผู้ผลิตเหล็กรายใหญ่ของโลกจึงมีความพยายามในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกระบวนการผลิตในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับกระบวนการผลิต เช่น การปรับเปลี่ยนระบบเตาหลอม เป็นเตาหลอมเหล็กด้วยไฟฟ้า การปรับปรุงเทคโนโลยีและเทคนิคการผลิต โดยใช้ ไฮโดรเจนและพลังงานสะอาดหมุนเวียนเพิ่มขึ้น
- การเร่งการลดการปล่อยคาร์บอนของอุตสาหกรรมหนักถือเป็นสิ่งสำคัญในการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการบรรลุเป้าหมายของข้อตกลงปารีส อุตสาหกรรมเหล็กมีส่วนรับผิดชอบต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกประมาณ 8% แต่มีเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเหล่านั้นได้
- ระดับความสามารถในการแข่งขันที่เท่าเทียมกันและสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีเหล่านี้ และช่วยให้ผู้เข้าร่วมในอุตสาหกรรมทั้งหมดก้าวไปสู่อนาคตก๊าซเรือนกระจกต่ำร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ภูมิภาคต่างๆ สํารวจแนวทางต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดคาร์บอน และหลีกเลี่ยงการรั่วไหลของคาร์บอน (fragmentation is a growing challenge) การแยกส่วนถือเป็นความท้าทายที่เพิ่มขึ้น
- Session นี้จะหารือเกี่ยวกับความท้าทายหลักและโอกาสในการสร้างความมั่นใจว่าสนามแข่งขันที่เท่าเทียมกันสำหรับการลดคาร์บอนของเหล็กและการมีส่วนร่วมของระบบการค้าโลก

- อุตสาหกรรมเหล็กเน้นย้ำถึงความสำคัญของนโยบายการลดการปล่อยคาร์บอนก่อนการประชุม COP28 ในการประชุมสาธารณะเมื่อวันที่ 13 กันยายน ผู้ผลิตเหล็กชั้นนำได้หารือกันว่านโยบายการค้าสามารถสนับสนุนเวทีการแข่งขันที่เท่าเทียมกันสำหรับการลดคาร์บอนของเหล็กได้อย่างไร ผู้บริหารในอุตสาหกรรมเน้นย้ำถึงความสำคัญของระบบการค้าตามกฎของ WTO ในการจัดการกับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของการกระจายตัวของนโยบาย
- ในคำกล่าวเปิดงาน Dr. Ngozi Okonjo-Iweala กล่าวว่าอุตสาหกรรมเหล็กจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมตามนโยบายการค้าที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนความพยายามในการลดคาร์บอน โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่ควรเอื้อให้เกิดการลงทุนในเทคโนโลยีก้าวหน้า รับประทานความพร้อมของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ และเพิ่มความต้องการและความสามารถในการแข่งขันด้านต้นทุนของเหล็กสีเขียว
- ในขณะที่จำเป็นต้องมีเครื่องมือในนโยบายหลายอย่างเพื่อเร่งการลดคาร์บอน ซึ่งรวมถึงมาตรการด้านราคาและที่ไม่ใช่ราคา สิ่งจูงใจ และมาตรฐาน ผู้อำนวยการ WTO ตั้งข้อสังเกตว่านโยบายการค้าที่กระจัดกระจายเพิ่มมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมเหล็กลดคาร์บอนได้ยากขึ้น ทำให้เกิดความไม่แน่นอน สำหรับผู้ผลิตและขีดขวางการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของเทคโนโลยีสีเขียวและปัจจัยการผลิต
- เธอกล่าวว่า องค์การการค้าโลกสามารถมีบทบาทสำคัญในฐานะเวทีสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ ระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย ภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดแนวและประสานงานนโยบายการค้าให้ดีขึ้น สำหรับสนามแข่งขันที่เท่าเทียมกัน
- Dr. Yasar Jarrar ซึ่งเป็นตัวแทนของประธานการประชุม COP28 ของสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ กล่าวว่า การเพิ่มความสอดคล้องกันของมาตรฐานการลดคาร์บอนของเหล็ก (enhancing coherence of steel decarbonization standards) การเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างครอบคลุม และการสร้างตลาดเหล็กสีเขียวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวันพลังงานของอุตสาหกรรมของ COP28 ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 5 ธันวาคม นอกจากนี้ เขายังตั้งข้อสังเกตอีกว่างานของ WTO เกี่ยวกับการลดคาร์บอนของอุตสาหกรรมเหล็ก สามารถสร้างผลเชิงบวกได้
- Xiao Guodong, Chief Representative for Carbon Neutrality of China Baowu Steel Group ผู้ผลิตเหล็กรายใหญ่ที่สุดของโลก กล่าวว่า การลดการปล่อยคาร์บอนถือเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมเหล็ก การยอมรับร่วมกันในมาตรฐาน รวมถึงผ่านทาง WTO เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้ผลิต

เหล็กสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคชั้นปลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อคิดถึงการเปลี่ยนผ่านการลดคาร์บอนไดออกไซด์ เขากล่าวว่าประเทศกำลังพัฒนาควรได้รับการพิจารณาและการเข้าถึงเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต

- Rajiv Manual, Vice President – Safety, Health and Sustainability, Tata Steel สังเกตว่าการกำหนดราคาคาร์บอนมีบทบาทสำคัญในการทำให้ก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ การดำเนินการตามกลไกการปรับของเขตคาร์บอนสามารถช่วยสร้างเวทีการแข่งขันที่เท่าเทียมกันสำหรับเหล็กในสหภาพยุโรป โดยทำให้มั่นใจได้ว่าต้นทุนของคาร์บอนจะถูกส่งต่อไปยังผู้บริโภค นอกจากนี้เขายังเน้นย้ำถึง**ความสำคัญของการหลอมรวมมาตรฐานการรายงานทางการเงินทั่วโลก** (global convergence on financial reporting standards for emissions disclosure) **สำหรับการเปิดเผยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้การเงินไหลไปยังสถานที่ที่เหมาะสม** (ซึ่งก็คือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา)
- Erika Chan, Head of Sustainability at United States Steel กล่าวว่า เส้นทางการเป็นศูนย์ต้องอาศัยการลงทุนจำนวนมาก ไม่ใช่แค่ในโครงการและโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงบุคลากรด้วย อย่างไรก็ตาม เธอตั้งข้อสังเกตว่าสภาพแวดล้อมของตลาดเหล็กทั่วโลกเป็นปัจจัยขัดขวางความสามารถในการทำกำไรของสิ่งดังกล่าว ในฐานะบริษัทที่ดำเนินการทั้งเตาถลุงเหล็กและเตาหลอมเหล็กด้วยไฟฟ้า เธอเน้นย้ำถึงความสำคัญของแนวทางระดับโลกในการสร้างมาตรฐานที่แตกต่างในระดับและกระบวนการผลิต (recognize multiple production routes through a sliding scale)
- ในการปิดประชุม WTO Deputy Director-General Jean-Marie Paugam ได้เน้นย้ำถึงโอกาสในการใช้ประโยชน์จากบทบาทเชิงบวกที่การค้าสามารถมีส่วนในการลดการปล่อยคาร์บอนของอุตสาหกรรมเหล็กในการประชุม COP28 ที่กำลังจะมาถึง เขารับทราบว่ภาคเอกชนกำลังขอให้ WTO ทำมากกว่านี้ ไม่ว่าจะมีส่วนร่วมช่วยในการปรับมาตรฐาน หรือทำความเข้าใจนโยบายการกำหนดราคาและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน

2.4 การสร้างกลยุทธ์องค์รวมเพื่อแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสร้างการค้าที่ยั่งยืน

- Session 51 : High-level panel discusses inclusive strategies for climate action, sustainable trade. (14/09/2023)

- Speakers ประกอบด้วย 1. Moderator : Dana Beltaji, Climate News Editor, Associated Press
2. Margot Brown, Senior Vice President, Justice & Equity Environment Defense Fund 3. Rangimarie Hunia, Director, Te Ohu Kaimoana 4. Vladislav Kaim, Sustainability Advocate and Former Youth Advisor,
- การอภิปรายนี้จะสำรวจวิธีที่เราสามารถเร่งดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศด้วยห่วงโซ่มูลค่า ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมนโยบายที่คำนึงถึงระดับโลกซึ่งสนับสนุนความคิดริเริ่มในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมที่กำหนดในระดับประเทศไปจนถึง market-based solutions คณะอภิปรายนี้จะตอบคำถามสำคัญๆ และเปิดเผยวิธีแก้ปัญหาเชิงปฏิบัติเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
- การอภิปรายเป็นการหารือเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ครอบคลุมสำหรับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศและการค้ายั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางแบบองค์รวมที่เปิดรับมุมมองที่หลากหลายสามารถช่วยพัฒนากลยุทธ์ที่ครอบคลุมและปูทางสู่อนาคตที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนทั่วโลกได้
- ในข้อความวิดีโอ Hindu Oumarou Ibrahim, President of the Association of Indigenous Women and People of Chad เน้นย้ำถึงอันตรายที่ชนเผ่าพื้นเมืองต้องเผชิญอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เธอเรียกร้องให้ประชาคมโลกดำเนินรูปแบบการค้าใหม่ที่ไม่ใช้พลังงานฟอสซิล และให้ลงทุนในทวีปแอฟริกามากขึ้นเพื่อเพิ่มการเติบโตของพลังงานหมุนเวียน เธอกล่าวว่า “การลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียนเพียง 2% เท่านั้นที่ไปที่แอฟริกา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามต่อการอยู่รอดของเรา ถึงเวลาแล้วที่ผู้เข้าร่วมอภิปรายเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทุกคนจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง”
- Margot Brown, Senior Vice President of Justice & Equity at the Environment Defense Fund แบ่งปันความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อคนพื้นเมือง โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับรองว่าทุกคนจะมีที่นั่งเพื่อแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายระดับโลกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เธอกล่าวว่า “คนที่ใกล้กับปัญหามากที่สุดย่อมใกล้กับวิธีแก้ปัญหามากที่สุด” โดยเน้นย้ำถึงความจำเป็นของผู้มีอำนาจตัดสินใจในการรับฟังความต้องการของคนชายขอบ (marginalized people) และลงทุนในการสร้างขีดความสามารถมากขึ้น เธอยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการคิดระยะยาวเมื่อนำเทคโนโลยีสีเขียว เราควรพิจารณาระบบนิเวศน์ทั้งหมดและประเมินผลกระทบทางเทคโนโลยีเหล่านี้ต่อเจ็ตรุ่นต่อไป

- Rangimarie Hunia, the Chair of Te Ohu Kaimoana ซึ่งเป็นองค์กรชนพื้นเมืองที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ในการทำประมงของชาวเมารี เน้นย้ำถึงความสำคัญของ**แนวทางแบบองค์รวมในการจัดการกับความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศ** เธอเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหของชนพื้นเมืองสำหรับชนพื้นเมืองโดย “ถักทอเข้ากับนโยบายขององค์กรการค้าโลกและการค้าซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับอนาคต” เธอยังเรียกร้องให้มีความร่วมมือเพื่อให้แน่ใจว่า**คนพื้นเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสภาพภูมิอากาศ** ประมาณ 70% ของประเทศของเธอเป็นชนพื้นเมือง และเธอมั่นใจว่าหากเรามีความสามารถในการรวมเทคโนโลยีใหม่ๆ ร่วมกับผู้มีความคิดที่ดีที่สุดในโลก เราจะสามารถแสดงให้เห็นว่าคนสามารถพัฒนาอนาคตที่ยั่งยืนร่วมกันได้
- Karin Svensson, Chief Sustainability, Officer of the Volvo Group ได้วางมาตรการบางอย่างที่กลุ่มบริษัทใช้เพื่อมุ่งสู่สีเขียวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ**เปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่ง** ซึ่งเป็นแหล่งที่มาหลักของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เธอเน้นย้ำถึงความสำคัญของความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง First Mover Coalition ที่จัดตั้งขึ้นในการประชุม Glasgow Climate Change Conference (COP 26) ซึ่งกลุ่ม Volvo และบริษัทชั้นนำอื่นๆ ให้คำมั่นที่จะใช้กำลังซื้อเพื่อสร้างตลาดสำหรับเทคโนโลยีสีเขียว เธอมีความเห็นว่า **การขนส่งที่ยั่งยืนไม่ใช่สิ่งที่เราสามารถทำได้ด้วยตัวเอง แต่จะต้องอาศัยระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ซึ่งขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว** ดังนั้น เราจำเป็นต้องทำงานไม่เพียงแต่กับพนักงาน ลูกค้า นักลงทุน ซัพพลายเออร์ องค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอื่นๆของเราเองเท่านั้น แต่ยังต้องทำงานด้วยกับคู่แข่งของเราในความท้าทายเหล่านี้
- Vladislav Kaim, the UN Secretary-General's Youth Climate Advisor กล่าวว่า**การเปลี่ยนแปลงสีเขียวที่เป็นเป้าหมายหลักของสหประชาชาติยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง** โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเปลี่ยนวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่เรากำลังค้นหาเส้นทางที่เหมาะสมกับเรา เขาเน้นย้ำถึงสนธิสัญญา UN Green Jobs for Youth ซึ่งเปิดตัวที่การประชุม COP27ในเมือง Sharm el-Sheikh เพื่อช่วยให้เยาวชนได้รับทักษะใหม่ๆ เพื่ออนาคตสีเขียว
เขาชี้ให้เห็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ประการหนึ่งที่จะตั้งไว้ในการประชุม COP28 ที่ดูไบในเดือนพฤศจิกายนนี้ โดยจะเพิ่มการผลิตพลังงานทดแทนสามเท่าภายในปี คศ 2030 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ เขาเรียกร้องให้สมาชิก WTO ยกกระดับความพยายามในการบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับสินค้าและบริการด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถครอบคลุมหลายประเทศและชุมชนพื้นเมือง

2.5 การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนจะช่วยส่งเสริมการค้าที่ยั่งยืนและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ข้อตกลงเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนสามารถช่วยส่งเสริมอนาคตที่ยั่งยืนได้

- Session 91: Public Forum looks at how investment facilitation agreement can support sustainable future? (15/09/2023)
- Speakers ประกอบด้วย 1. Moderator : Sofia BOZA, Ambassador, Permanent Mission of Chile to the WTO 2. Maha Gabbani, Deputy Permanent Representative, Permanent Mission of the Kingdom of Saudi Arabia to the WTO 3. Stephen Karingi, Director of the Regional Integration & Trade Division, United Nations Economic Commission for Africa 4. Chenggang LI, Ambassador, Permanent Mission of the People's Republic of China to the WTO 5. Jung Sung PARK, Ambassador, Permanent Mission of the Republic of Korea to Geneva
- ความเชื่อมโยงภายในระหว่างการค้าและการลงทุนในฐานะกลไกของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน กระตุ้นให้เกิดการหารือเกี่ยวกับข้อตกลงการอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อการพัฒนา Agreement on Investment for Development : IFDระหว่างกลุ่มสมาชิกใน WTO ในปี คศ 2017 คาดว่าจะมีการเจรจาร่างข้อตกลงอย่างเข้มข้น ซึ่งจะแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม คศ 2023
- การขยายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะช่วยขยายการค้าที่ยั่งยืนและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ข้อตกลง IFD จะเป็นครั้งแรกที่ให้เกณฑ์มาตรฐานระดับโลกสำหรับการสนับสนุน ความพยายามของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืน
- Working Session จะอัปเดตผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับความคืบหน้าที่สำคัญที่สมาชิก WTO มากกว่า 110 คน บรรลุผลสำเร็จในการเจรจา IFD และขั้นตอนต่อไปในการนำไปสู่ MC 13
- ผู้ร่วมเสวนาในเวทีสาธารณะประจำปี 2023 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2023 แบ่งปันมุมมองว่าข้อตกลง WTO ว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนเพื่อการพัฒนา (IFD) สามารถสร้างโอกาสสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้อย่างไร อนาคตที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น session ดังกล่าวได้อัปเดตผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับความคืบหน้าอย่างมากที่บรรลุผลสำเร็จในการเจรจา IFD และเปิดเผยว่าสมาชิก WTO อีกรสองประเทศได้แก่ โบลิเวียและตองกา ได้เข้าร่วมการเจรจาแล้ว

- สมาชิกองค์การการค้าโลกที่เข้าร่วมในการเจรจาเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนเพื่อการพัฒนา (IFD) ได้ประกาศเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ถึงข้อสรุปการเจรจาโดยใช้ข้อมูลอย่างเข้มข้นเป็นเวลา 3 ปีในหมู่สมาชิกองค์การการค้าโลกกว่า 110 รายในทุกระดับของการพัฒนา การประกาศดังกล่าวถือเป็นเหตุการณ์สำคัญในการเจรจา และตอกย้ำความปรารถนาร่วมกันของผู้เข้าร่วม IFD ที่ว่าข้อตกลง IFD จะไปถึงจุดสังเกตอีกจุดหนึ่งในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 13 ของ WTO (MC13) ที่จะจัดขึ้นที่อาบูดาบีในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567
- Ambassador Sofia Boza ผู้ประสานงานการเจรจาเป็นประธานการประชุม เธอเน้นย้ำว่าจำนวนผู้เข้าร่วมในโครงการริเริ่มนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เปิดตัวในการประชุมรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 11 ที่กรุงบัวโนสไอเรสในปี 2560 เธอกล่าวว่ากรอบอภิปรายมีความโปร่งใส ครอบคลุม และเปิดกว้างสำหรับสมาชิก WTO ทุกคน และตั้งข้อสังเกตว่าจากสมาชิกที่เข้าร่วมมากกว่า 110 ราย 77 ประเทศเป็นประเทศกำลังพัฒนาและ 20 ประเทศ เป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เมื่อสังเกตว่าแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี ค.ศ. 2023 ดูเหมือนจะอ่อนแอ Ambassador Boza เน้นย้ำถึงศักยภาพอันยิ่งใหญ่ของข้อตกลง IFD **ซึ่งจะเป็นข้อตกลงแรกที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับโลกในการช่วยเหลือสมาชิก WTO สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดึงดูดการลงทุน**
- Ambassador Jung Sung Parl of the Republic of Korea กล่าวว่า จะต้องมีความพยายามเพิ่มเติมในการต่อยอดเป็น MC13 รวมถึงการขัดเกลาเนื้อหาทางกฎหมาย การแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส และกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการรวมความตกลงไว้ในกฎของ WTO Ambassador Park เน้นย้ำว่า ข้อตกลง IFD ที่มีผลผูกพันจะสร้างกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาและการปรับไปสู่โลกาภิวัตน์ใหม่
- Ambassador Li กล่าวว่าข้อตกลง IFD เป็นการดำเนินการระดับโลกเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจโลก เขาชี้ให้เห็นว่าตามการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) FDI ทั่วโลกลดลง 26.7% จาก 1.76 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. 2015 มาเป็น 1.29 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 2022 ในขณะที่รายปีประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดดุลการลงทุนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงสองปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นจาก 2.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2015 เป็นประมาณ 4 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2022 ต่อปี การขาดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เพียงพอจะขัดขวางความพยายามระดับโลกในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติภายในปี 2030

- เขายังระบุด้วยว่า หากข้อตกลง WTO จะกลายเป็นการดำเนินการพหุภาคี ซึ่งจะมีส่วนช่วยการสร้าง ทรัพย์สินพหุภาคีแบบใหม่ที่ WTO เขาเน้นย้ำว่าการตัดสินใจรวมข้อตกลงนี้เข้ากับกฎหมายของ WTO จะต้องกระทำโดยฉันทามติ ขณะที่สมาชิกเตรียมพร้อมสำหรับ MC13 เอกอัครราชทูตจีนได้ รำลึกถึงเจตนารมณ์ของความจริงใจและความร่วมมือซึ่งเพิ่มขีดความสามารถให้สมาชิกประสบ ความสำเร็จอย่างไม่เคยมีมาก่อนในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 12 ในเดือนมิถุนายน 2022 โดย เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกใช้ประโยชน์จากข้อตกลง IFD เพื่อปูทางไปสู่ความเท่าเทียมกัน ประสบ ความสำเร็จมากขึ้นใน MC13
- Stephen Karingi, Director of the Regional Integration & Trade Division at the United Nations Economic Commission for Africa (UNECA) กล่าวว่าข้อตกลง IFD จะมีความเกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับ แอฟริกาซึ่งกำลังเห็นความซบเซาของ FDI ที่ยึดเยื้อ ซึ่งเผยให้เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างในทวีปยุโรปใน การดึงดูดและรักษาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
- Maya Gabbani, Saudi Arabia's Deputy Permanent Representative to the WTO เน้นย้ำว่า**เนื้อหา ในการเจรจา** “มีความครอบคลุมและยั่งยืน การพัฒนาเป็นศูนย์กลางช่วยให้เกิดการปฏิรูปและให้ ความหวังแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด” เนื่องจากมีขั้นตอนการบริหารที่มี ประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยลด red tape และขจัดอุปสรรคทางการค้า ข้อตกลงนี้ยังให้โอกาสที่เท่า เทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ SMEs ในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อย ที่สุด เช่นเดียวกับความโปร่งใสมากที่จะช่วยให้พนักงานทุกระดับมีข้อมูลที่ต้องการในการ ดำเนินงานของตน
- Gabbani กล่าวเสริมว่าการบูรณาการข้อตกลงเข้ากับสถาปัตยกรรมของ WTO จะเน้นย้ำว่าองค์กรเป็น รากฐานที่สำคัญและเป็นผู้ดูแลการกำกับดูแลการค้าโลก เพิ่มขีดความสามารถให้กับเศรษฐกิจและ สร้างงาน และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะพิสูจน์และตอกย้ำความเกี่ยวข้องของบ้านหลังนี้เพื่อ บูรณาการและตอบสนองต่อแนวทางการเติบโตทางเศรษฐกิจ
- **ภาคผนวก 2 ข้อมูลประกอบจากสำนักเจรจาการค้าบริการและการลงทุน โดยกรมเจรจา การค้าระหว่างประเทศ**

3. ความคืบหน้าการเจรจา WTO ที่ได้รับทราบจากท่านทูตพิมพ์ชนก ระหว่าง รับประทานอาหารค่ำที่ทำเนียบทูต วันที่ 12 กันยายน คศ 2023

ในวันอังคารที่ 12 กันยายน คศ 2023 คุณพิมพ์ชนก พิตตพิไลต์ เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลกและองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WTO และ WIPO) ได้เลี้ยงอาหารค่ำให้ผู้แทนสภาหอการค้าฯ และสภาอุตสาหกรรมฯ ที่ไปร่วมงาน WTO Public Forum 2023 ระหว่างวันที่ 12-15 กันยายน ทำให้ได้รับทราบประเด็นเจรจาสำคัญ ซึ่งสมาชิก WTO เตรียมนำไปเจรจาในการประชุมรัฐมนตรีการค้า WTO ครั้งที่ 13 โดยองค์การการค้าโลก (WTO) ได้กำหนดวันประชุมรัฐมนตรีการค้า WTO ครั้งที่ 13 (WTO 13 th Ministerial Conference : WTO MC13) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะจัดขึ้นที่กรุงอานาโตปี่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ระหว่างวันที่ 26-29 ก.พ. 2567 ถือเป็นการประชุมแบบพบปะเห็นหน้ากันเป็นครั้งที่ 2 ต่อจากปี 2565 ที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบ 4 ปี นับจากเกิดสถานการณ์โควิด-19 และหากนับจากวันนี้ ก็เหลือระยะเวลาเตรียมการอีกกว่า 5 เดือน ที่จะต้องเตรียมประเด็น เตรียมหัวข้อการเจรจาให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอให้รัฐมนตรีการค้าพิจารณาและตัดสินใจ โดยมีไฮไลต์สำคัญที่น่าจับตามองหลักๆ เช่น การเจรจาต่อเนื่องเรื่องการอุดหนุนประมง, การเจรจาเรื่องเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร, การปฏิรูปองค์การการค้าโลก, การเจรจาเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และเรื่องอื่นๆ

3.1 การเจรจาเดินทางต่อเรื่องการอุดหนุนประมง

ท่านทูตพิมพ์ชนกอธิบายต่อว่า การเจรจาเรื่องการอุดหนุนประมง เป็นเรื่องที่ต้องเจรจาต่อ แม้ว่าความตกลงแม่บทเรื่องการอุดหนุนประมงจะเจรจาจบไปแล้วในการประชุม MC12 และกำลังอยู่ระหว่างรอให้ประเทศสมาชิกให้สัตยาบัน แต่ก็มีเรื่องที่กำหนดไว้ให้เจรจาต่อเพื่อความตกลงสมบูรณ์ เช่น การอุดหนุนประมงที่เกินศักยภาพและเกินขนาด การอุดหนุนประมงให้เรือที่ทำการประมงนอกน่านน้ำ การปฏิบัติที่เป็นพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา การทำประมงพื้นบ้าน การแจ้งข้อมูลเรื่องการใช้จ่ายแรงงานบังคับในเรือประมง และการอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิงในสาขาประมง เป็นต้น ซึ่งการเจรจาประมงเป็นไปอย่างเข้มข้นและคาดหวังว่าจะเจรจาในสัปดาห์ก่อนการประชุม MC13 ยกเว้นบางประเด็นที่อาจจะต้องให้ระดับการเมืองตัดสินใจ

3.2 ความมั่นคงอาหารยังเป็นเรื่องสำคัญ

ส่วนการเจรจาเรื่องการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ยังจะเป็นเรื่องสำคัญในการประชุม MC 13 เพราะนับแต่ช่วงโควิด-19 มาจนถึงช่วงสงครามรัสเซียยูเครน เรื่องการขาดแคลนอาหารกลายเป็นความท้าทายสำคัญด้านการค้า โดยเฉพาะประเทศที่นำเข้าอาหารสุทธิ (ผลิตอาหารเองไม่พอบริโภค ต้องพึ่งพาการนำเข้าอาหาร) ที่ประสบปัญหาเข้าไม่ถึงสินค้าเกษตรอาหารหรือสินค้านำเข้าแพงขึ้น ทำให้สมาชิก WTO หยิบยกเรื่องความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ขึ้นมาหารือตั้งแต่ปี 2565 จนทำให้มีข้อตัดสินใจของรัฐมนตรีที่กำหนดให้ดำเนินการเรื่องนี้ต่อเนื่อง โดยประเด็นหารือ จะเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกหรือลดอุปสรรคในการเข้าถึงสินค้าเกษตรอาหารของประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) และประเทศกำลังพัฒนาที่นำเข้าอาหารสุทธิ การจัดสรรสินค้านำเข้าสินค้าเกษตรจากองค์การทางการเงิน ธนาคารระหว่างประเทศ การช่วยเหลือการพัฒนาภาคเกษตรและอาหาร การประสานนโยบายขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกันมากขึ้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การหารือเรื่องความมั่นคงทางอาหาร มีขึ้นควบคู่ไปกับการเจรจาปฏิรูปเกษตรที่ดำเนินมาหลายปีแล้ว ซึ่งเน้นเรื่องการลดการอุดหนุนที่บิดเบือนการค้า การกำหนดแนวทางการใช้การอุดหนุนที่ไม่จำกัดมูลค่า การหารือเพื่อยกระดับความโปร่งใสในการใช้มาตรการห้ามหรือจำกัดการส่งออกสินค้าเกษตร เป็นต้น แต่การหารือในส่วนของการปฏิรูปกฎเกณฑ์ภาคเกษตรเป็นไปค่อนข้างช้า เพราะทำที่ที่แตกต่างกันมากของประเทศต่างๆ ที่หลายประเทศไม่ต้องการเปลี่ยนกฎเกณฑ์ปัจจุบัน

3.3 การปฏิรูปงาน WTO

ท่านทูตพิมพ์ชนกกล่าวว่า การปฏิรูปองค์การการค้าโลกเป็นอีกหนึ่งเรื่องที่จะต้องทำต่อ เพราะความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่กำลังดำเนินไปอย่างเข้มข้น มีส่วนทำให้เรื่องการปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ใน WTO กลายเป็นเรื่องที่มีการหารืออย่างเข้มข้น โดยแบ่งกลุ่มคร่าวๆ ได้ 3 ส่วน คือ 1. เรื่องกระบวนการระงับข้อพิพาท 2. การปรับปรุงกระบวนการการทำงานและการเจรจา และ 3. การหารือเพื่อกำหนดหัวข้อการเจรจาเรื่องใหม่ๆ เพื่อให้กฎเกณฑ์การค้าพหุภาคีทันสมัย

โดยใน 3 ส่วนนี้ การปรับปรุงกระบวนการระงับข้อพิพาทของ WTO เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด แต่ก็ยากที่สุดเช่นกัน เพราะสหรัฐฯ เป็นประเทศหลักที่มีความเห็นไม่ตรงกับประเทศต่างๆ และยังคงคัดค้านการแต่งตั้งคณะผู้ตุลาการอยู่ ทำให้การระงับข้อพิพาทแบบ 2 ชั้นของ WTO ต้องหยุดชะงักไปหลายปีแล้ว แต่เรื่องนี้เป็นประเด็น

ทางการเมืองมากกว่าสาระ จึงขึ้นอยู่กับการเมืองในวอชิงตันว่าจะแสดงความยืดหยุ่นมากน้อยเพียงใด สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับการทำงานของ WTO อาจจะต้องตกลงกันได้ก่อนการประชุมรัฐมนตรี

ส่วนประเด็นเจรจาใหม่นั้น ขณะนี้กำลังมีการหารือหลายกลุ่มมาก โดยหัวข้อที่สมาชิกให้ความสนใจ ได้แก่ เรื่องการค้ากับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ การทบทวนหลักเกณฑ์มาตรการอุดหนุนภาคอุตสาหกรรม ข้อยกเว้นด้านความมั่นคง และการถ่ายเทเทคโนโลยี เป็นต้น

3.4 วางกฎกติกาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่สมาชิก WTO ต่างเห็นว่ามีผลสำคัญ คือ การเจรจาเรื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง e-commerce ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะมีการเจรจาทั้งในกรอบพหุภาคีระหว่างสมาชิก WTO ทุกประเทศ และแบบหลายฝ่าย (plurilateral) คือ เฉพาะบางประเทศร่วมกันเท่านั้น

โดยในเวทีพหุภาคีมีการพิจารณาการต่ออายุการยกเว้นการเก็บภาษีศุลกากรของ electronic 6e transmission และการเจรจาหัวข้อที่กำหนดแผนงานไว้ เช่น การพัฒนากับการค้าดิจิทัล แต่การเจรจาในแบบหลายฝ่ายมีหัวข้อที่ลงลึกไปกว่าระดับพหุภาคี โดยสมาชิกที่เข้าร่วมมีเป้าหมายจัดทำกฎเกณฑ์ e-commerce ซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญและเน้นย้ำบทบาทของ WTO ในการพัฒนาการระเบียบการค้าให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้าโลกและบริบทสมัยใหม่ เช่น เรื่องการไหลเวียนของข้อมูลข้ามพรมแดน (cross-border data flows) เรื่อง data localization เรื่องสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ การยืนยันตัวตนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์และลายมืออิเล็กทรอนิกส์ และเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของ e-commerce และเป็นหัวข้อที่ FTA หลายฉบับเจรจากันด้วย ซึ่งทำให้ประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศไม่ต้องการร่วมเจรจา เพราะเห็นว่ากฎระเบียบในประเทศตนยังไม่พร้อม

อย่างไรก็ตาม สมาชิก WTO ทุกประเทศต่างเห็นความสำคัญของการค้าขายหรือทำธุรกรรมผ่านระบบอีคอมเมิร์ซและระบบดิจิทัลทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อของและอาหาร การจองโรงแรมที่พักออนไลน์ ไปจนถึงการโอนเงินทางโทรศัพท์มือถือ ที่ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อประเทศทุกระดับการพัฒนา และต่อ SME ด้วย จึงทำให้การเจรจาเรื่องนี้จะมีการเจรจาที่ MC 13 และขยายขอบเขตต่อไปในอนาคต

สำหรับท่าทีของไทยต่อประเด็นนี้ ไทยสนับสนุนการต่ออายุ E-commerce Moratorium เป็นการชั่วคราวเพื่อสร้างความแน่นอนให้แก่ภาคธุรกิจ และสนับสนุนให้มีการสานต่อการหารือประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวลของสมาชิก WTO ภายใต้ Work Programme on E-commerce ทั้งนี้ ไทยสงวนท่าทีสำหรับการยกเว้นการ

เก็บภาษีดังกล่าวเป็นการถาวร เพื่อรักษาพื้นที่นโยบายของประเทศ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีความชัดเจนของ
แนวทางการเก็บภาษีของการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

3.5 เรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญ

ทั้งนี้ นอกจากเรื่องต่างๆ ข้างต้นแล้ว ยังมีการเจรจาหัวข้ออื่นอีกที่สำคัญ เช่น การขยายขอบเขตการ
ยกเว้นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไปยังผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดสอบและรักษาโรคโควิด-19 การหารือเรื่องการ
พัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค และการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของประเทศต่างๆ เป็นต้น

4. สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วม WTO Public Forum 2023

4.1 การยึดมั่นในกฎเกณฑ์ WTO จะช่วยให้การค้ามีขนาดที่ยั่งยืน สร้างความเป็นมิตรให้กับสิ่งแวดล้อม
มากขึ้น การค้าสามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า บริการ และเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม
ได้ จากการที่ผู้รายงานได้เข้าร่วมฟังสัมมนาบางหัวข้อ สามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

4.1.1 ปัจจุบันสถานการณ์ของโลกได้เกิดวิกฤตมากมายทั้งที่มาจากภัยพิบัติธรรมชาติ หรือโรคภัย จน
ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ทำให้การค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีการแบ่งขั้ว เป็นลักษณะ
การแยกส่วน (fragmentation) ดังนั้น Re-globalization หรือ New Multilateralism จะเป็นแรงผลักดัน
ครั้งใหม่ในการบูรณาการผู้คน เศรษฐกิจ และประเด็นเร่งด่วนเข้ากับการค้า ถือเป็นวิธีแก้ปัญหาที่มี
ความหวังมากกว่าการแยกส่วน (fragmentation)

4.1.2 การเร่งการลดการปล่อยคาร์บอนของอุตสาหกรรมหนักถือเป็นสิ่งสำคัญในการต่อสู้กับการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการบรรลุเป้าหมายของข้อตกลงปารีส อุตสาหกรรมเหล็กมีส่วน
รับผิดชอบต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกประมาณ 8% แต่มีเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเหล่านั้นได้ ระดับความสามารถในการแข่งขันที่เท่า
เทียมกันและสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสนับสนุนการลงทุนใน
เทคโนโลยีเหล่านี้ นโยบายการค้าที่กระจัดกระจายเพิ่มมากขึ้น ทำให้ภาคส่วนเหล็กลดคาร์บอนได้ยาก
ขึ้น ทำให้เกิดความไม่แน่นอนสำหรับผู้ผลิตและขีดขวางการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของเทคโนโลยีดี

เขียวและปัจจัยการผลิต ดังนั้น ความสำคัญของระบบการค้าตามกฎของ WTO ในการจัดการกับความเครียดที่เพิ่มขึ้นของการกระจายตัวของนโยบายจึงเป็นสิ่งจำเป็น ช่วยเน้นย้ำถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่ควรเอื้อให้เกิดการลงทุนในเทคโนโลยีก้าวหน้า การเพิ่มความสอดคล้องกันของมาตรฐานการลดคาร์บอนของเหล็ก (enhancing coherence of steel decarbonization standards) การเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างครอบคลุม และการสร้างตลาดเหล็กสีเขียวเป็นสิ่งสำคัญ ประเทศกำลังพัฒนาควรได้รับการพิจารณาและการเข้าถึงเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต ภาคเอกชนกำลังขอให้ WTO ทำมากกว่านี้ ไม่ว่าจะมีส่วนช่วยในการปรับมาตรฐาน หรือทำความเข้าใจนโยบายการกำหนดราคาและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน

4.1.3 กลยุทธ์ที่ครอบคลุมสำหรับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศและการค้าที่ยั่งยืน ควรจะเป็นแนวทางแบบองค์รวม อาทิ การสนับสนุนความคิดริเริ่มในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมที่กำหนดในระดับประเทศไปจนถึง market-based solutions การให้ความสำคัญของการคิดระยะยาวเมื่อนำเทคโนโลยีสีเขียว โดยพิจารณาระบบนิเวศน์ทั้งหมดและประเมินผลกระทบทางเทคโนโลยีเหล่านี้ต่อเจ็ดรุ่นต่อไป

4.1.4 การขนส่งที่ยั่งยืนไม่ใช่สิ่งที่เราสามารถทำได้ด้วยตัวเอง แต่จะต้องอาศัยระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์ซึ่งขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เราจำเป็นต้องทำงานไม่เพียงแต่กับพนักงาน ลูกค้า นักลงทุน ชัฟฟลายเออร์ องค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอื่นๆของเราเองเท่านั้น แต่ยังต้องทำงานด้วยกับคู่แข่งของเราในความท้าทายเหล่านี้

4.1.5 ข้อตกลง IFD (Agreement on Investment for Development : IFD) ซึ่งจะเป็นข้อตกลงแรกที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับโลกในการช่วยเหลือสมาชิก WTO สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดึงดูดการลงทุน การขยายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะช่วยขยายการค้าที่ยั่งยืนและเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ช่วยลด red tape และขจัดอุปสรรคทางการค้า ข้อตกลงนี้ยังให้โอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ SMEs ในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เช่นเดียวกับความโปร่งใสอย่างมาก

4.2 Trade agenda มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกๆ ปี จากเดิมที่ผู้เข้าร่วมสัมมนามักเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการออกกฎระเบียบการค้าที่ไม่เป็นธรรมของประเทศสมาชิก WTO ด้วยกัน การอุดหนุนที่บิดเบือนการค้า กฎระเบียบต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน แต่ปัจจุบันผู้เข้าร่วมสัมมนายกประเด็นถึงความร่วมมือในระดับโลกมากขึ้น เพื่อให้การค้ามีความยั่งยืน

นำประโยชน์ให้กับส่วนรวม โดยเน้นเรื่อง Sustainable Trade Re-globalization และ New Multilateralism

- 4.3 ปัจจุบันการค้าและสิ่งแวดล้อมกลายเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก และ WTO สนับสนุนให้ Climate action เป็นตัวหลักสำคัญที่จะทำให้การค้ามีความยั่งยืน
- 4.4 WTO เน้นความสำคัญที่ MSMEs, Woman, Youth, ชนพื้นเมือง ให้มีบทบาทมากขึ้นใน global supply chain ของการผลิตและการค้า โดยไม่ได้เน้นว่าจะต้องเป็นสมาชิก WTO หรือไม่
- 4.5 WTO ให้ความสำคัญกับการเจรจาแบบ plurilateral ในรูปแบบการทำ Joint Statement Initiative มากขึ้น เช่น Joint Ministerial Statement on Investment Facilitation for Development
- 4.6 สรุป สุดท้ายนี้ ผู้เขียนรายงานยังมีความเชื่อมั่นว่า WTO ยังคงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวได้ โดยสามารถเผชิญกับความเสี่ยงของโลก และมุ่งสู่ green growth และเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (inclusive growth)

ภาคผนวก 1 : Executive Summary : World Trade Report 2023

https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_ch0c_e.pdf

ภาคผนวก 2 : Agreement on Investment for Development : IFD

โดยสำนักเจรจาการค้าบริการและการลงทุน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

1. ภูมิหลัง

1.1 เมื่อต้นปี 2560 สมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในนาม Friends of Investment Facilitation for Development (FIFD) ได้ผลักดันให้มีการหารือ Informal Dialogue เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นในการอำนวยความสะดวกทางการลงทุนเพื่อการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การจัดทำความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการลงทุนเพื่อการพัฒนาภายใต้ WTO (Agreement on Investment Facilitation for Development : IFD)

1.2 ในการประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลก สมัยสามัญ ครั้งที่ 11 (MC11) ณ กรุงบัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา เมื่อปี 2560 กลุ่ม FIFD และสมาชิก WTO ที่สนับสนุน (co-sponsor) เรื่องนี้ รวม 70 ราย มีถ้อยแถลงร่วม (Joint Ministerial Statement on Investment Facilitation for Development) สนับสนุนให้มีการหารือ (Structured Discussion) ที่นำไปสู่การจัดทำ IFD โดยในถ้อยแถลงร่วมระบุชัดเจนว่า การหารือจะไม่ครอบคลุมประเด็นด้านการเปิดตลาด การคุ้มครองการลงทุน และการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ

2. การดำเนินการ

2.1 ในปี 2561 – 2562 สมาชิก WTO ที่เข้าร่วมเป็น co-sponsor ได้มีการหารือ (Structured Discussion) เพื่อจัดทำร่างข้อบท IFD โดยตั้งอยู่บนหลักการที่เปิดกว้าง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้สมาชิก WTO ทุกประเทศสามารถเข้าร่วมได้ โดยไม่มีผลกระทบ (without prejudice) ต่อท่าทีของสมาชิกในเรื่องดังกล่าว

2.2 ในการประชุม Ministerial Luncheon Meeting ที่จัดขึ้นในช่วงการประชุม Informal WTO Ministerial Meeting (IMM) เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 ณ นครเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน สมาชิก WTO จำนวน 98 ราย ได้ออก

ถ้อยแถลงร่วม Joint Ministerial Statement on Investment Facilitation for Development ฉบับที่ 2 มีสาระสำคัญสนับสนุน Joint Ministerial Statement เมื่อปี 2560

2.3 เมื่อเดือนกันยายน 2563 สมาชิกได้เริ่มจัดประชุมเจรจาจัดทำ IFD (text-based negotiations) โดยประกอบด้วย (1) การประชุมระดับ Plenary และ (2) การประชุมเจรจากลุ่มย่อย (small group) โดยการเจรจาอยู่บนพื้นฐานของเอกสาร Easter Text ซึ่งจัดทำโดยผู้ประสานงาน (Coordinator) ที่รวบรวมข้อเสนอของสมาชิกและความเห็นจากการประชุมเจรจาอบต่าง ๆ ครอบคลุมข้อบท อาทิ ขอบเขต ความสัมพันธ์กับความตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศ การ प्रतिบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง การเผยแพร่ข้อมูล การบังคับใช้มาตรการด้วยความสมเหตุสมผล กระบวนการขออนุญาต การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ/รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ความร่วมมือข้ามพรมแดนด้านการอำนวยความสะดวกทางการลงทุน การให้ความช่วยเหลือและการเสริมสร้างขีดความสามารถ การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ มาตรการต่อต้านการทุจริต เป็นต้น

2.4 ในการประชุม MC12 เมื่อเดือนธันวาคม 2564 ณ สมาพันธรัฐสวิส สมาชิก WTO ที่สนับสนุนการเจรจา IFD มีถ้อยแถลงร่วมระดับรัฐมนตรีเรื่องการอำนวยความสะดวกทางการลงทุนเพื่อการพัฒนา (Joint Ministerial Statement on Investment Facilitation for Development) โดยระบุเป้าหมายให้การเจรจา IFD สรูปผลให้ได้ภายในปลายปี 2565

3. สถานะล่าสุด

3.1 ปัจจุบันมีสมาชิก WTO กว่า 112 ราย ที่สนับสนุนการเจรจาจัดทำ IFD โดยสมาชิกอาเซียนที่ร่วมสนับสนุน (co-sponsor) การจัดทำ IFD แล้ว ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย คงเหลือบรูไน ไทย และเวียดนาม ที่ยังไม่ได้เข้าร่วม

3.2 สมาชิก WTO ที่สนับสนุนการเจรจาจัดทำความตกลง IFD สามารถสรุปผลการเจรจาในสาระสำคัญได้สำเร็จ โดยมีผลลัพธ์เป็นความตกลง IFD ฉบับวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 (INF/IFD/RD/136) ซึ่งในขั้นตอนต่อไปสมาชิกกลุ่มดังกล่าวจะดำเนินการขัดเกลาถ้อยคำที่ไม่กระทบต่อสาระสำคัญ โดยมีเป้าหมายที่จะประกาศความสำเร็จ (Significant Outcome) ของการจัดทำความตกลงดังกล่าวในช่วงการประชุมรัฐมนตรี WTO สมัยสามัญ ครั้งที่ 13 ซึ่งคาดว่าจะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2567

3.3 อย่างไรก็ตาม ยังมีรายละเอียดที่สมาชิก WTO ยังต้องพิจารณาและหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องสถานะทางกฎหมายของ IFD ภายใต้โครงสร้างของ WTO ว่าจะเป็นการตกลงแบบพหุภาคี (multilateral agreement)

หรือความตกลงแบบหลายฝ่าย (plurilateral agreement) ซึ่งความตกลงทั้งสองรูปแบบล้วนต้องอาศัย กระบวนการฉันทามติ (consensus) จากสมาชิก WTO ทั้งหมดเพื่อผนวกความตกลงดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรอบ WTO ทั้งนี้ ยังคงมีความเสี่ยงที่จะโดนคัดค้านจากสมาชิก WTO บางประเทศทำให้ไม่สามารถมีฉันทามติจากทุกประเทศสมาชิกได้

4. การดำเนินการที่ผ่านมา

4.1 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2566 สำนัก บล. ได้จัดการประชุมเตรียมการฝ่ายไทยเพื่อพิจารณาร่างความตกลง IFD ภายใต้ WTO ฉบับวันที่ 16 ธันวาคม 2565 (INF/IFD/RD/124) ผ่านระบบการประชุมทางไกล กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวม 41 แห่ง โดยที่ประชุมไม่มีข้อขัดข้องต่อเนื้อหาส่วนใหญ่ในร่างความตกลง IFD ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมเรื่องกระบวนการอำนวยความสะดวกทางการลงทุน การเพิ่มความโปร่งใส การส่งเสริมประสิทธิภาพ และการคาดการณ์ได้ของสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบการลงทุน โดยพันธกรณีในร่างความตกลง IFD เป็นสิ่งที่ไทยดำเนินการอยู่แล้ว และสอดคล้องกับกฎหมายไทย ตลอดจนมีสาระสำคัญที่คล้ายกับเอกสารอ้างอิงเรื่องกฎระเบียบภายในประเทศสำหรับภาคบริการ (Reference Paper on Services Domestic Regulation) ที่ไทยยอมรับแล้วในกรอบ WTO ทั้งนี้ ประเด็นที่ยังมีข้อห่วงกังวล คือ เรื่องการใช้คำว่า “Indigenous peoples” ซึ่งกรมสนธิสัญญาและกฎหมายเคยเห็นว่า ไทยยังมีความอ่อนไหว แม้ว่าจะมีถ้อยคำยืดหยุ่นให้เป็นที่ไปตามหรือสอดคล้องกับระบบกฎหมายของไทยก็ตาม

4.2 ขณะนี้ สำนัก บล. อยู่ระหว่างการเวียนถามความเห็นของหน่วยงานต่อความตกลง IFD ภายใต้ WTO ฉบับวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 (INF/IFD/RD/136) ซึ่งเป็นฉบับล่าสุดที่สมาชิกสรุปผลการเจรจาในสาระสำคัญ และมีกำหนดให้หน่วยงานแจ้งความเห็นภายในวันที่ 29 กันยายน 2566 เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาความเหมาะสมในการสนับสนุน/เข้าร่วมความตกลง IFD ของไทยต่อไป

5. ท่าทีไทย

5.1 ถึงแม้ว่าไทยจะยังไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกที่สนับสนุนการเจรจาความตกลง IFD แต่ไทยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การเจรจาอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการพื้นฐานของ WTO ที่เปิดกว้าง ครอบคลุม และโปร่งใส โดยไทยเห็นว่ากรอบความตกลง IFD จะสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และการสร้างสภาพแวดล้อมทางการลงทุนที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและคาดการณ์ได้มากขึ้น

5.2 ไทยไม่ได้มีข้อขัดข้องกับเนื้อหาในหลักการและอยู่ระหว่างการรวบรวมความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อความตกลง IFD ภายใต้ WTO ฉบับล่าสุด (INF/IFD/RD/136) เพื่อขอรับนโยบายจากรัฐบาลใหม่ อย่างไรก็ตามไทยมีข้อกังวลว่าความตกลงนี้อาจได้รับการคัดค้านจากสมาชิกบางรายที่ไม่เห็นด้วยกับการเจรจาในรูปแบบ Joint Statement (JSI) ดังเช่น ในกรณีการเจรจาจัดทำวินัยในการกำกับดูแลการใช้กฎระเบียบ (DR) ซึ่งสมาชิก WTO บางประเทศ (อินเดีย และ แอฟริกาใต้) ได้ทำการคัดค้านการรับรองการปรับตารางข้อมูลผูกพันการค้าบริการของสมาชิก DR ในการรวมวินัยฯ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของตารางข้อมูลผูกพันของสมาชิกภายใต้ WTO ด้วยเหตุผลเชิงระบบของการเจรจา ซึ่งประเด็นนี้ถือเป็นสิ่งไทยจำเป็นต้องนำมาพิจารณาความเหมาะสมในการแจ้งเข้าร่วมเป็นสมาชิก IFD ต่อไป
